

Posudek diplomové práce

Petra Janouchová: Srovnání 1. a 2. athénské námořní spolků

Tématem diplomové práce Petry Janouchové je srovnání dvou významných mocenských útvarů v dějinách klasického období řeckých dějin, a to nesporně významnějšího 1. athénské (resp. délské) námořní spolků, který po většinu 5. století př. Kr. výrazně spoluurčoval politické dění v egejském prostoru a jehož vliv zasahoval i do oblasti Velkého Řecka, s 2. athénským námořním spolkem, který byl o století později významným aktérem politických zápasů v Řecku, jehož moc však již nebyla zdaleka tak dominantní. Autorka se pokusila o všestranné porovnání obou spolků především na základě studia antických pramenů, ale také se solidní znalostí současného vědeckého zkoumání dané problematiky. Nejdůležitější práce novodobých badatelů stručně charakterizovala v 1. kapitole, v níž však především najdeme přehled relevantních antických pramenů - základním východiskem jsou přirozeně díla antických autorů, zejména těch, kteří byli současníky existence spolků, ale i těch, kteří se jimi zabývali v pozdějších staletích. Zvláštní pozornost však P. Janouchová vzhledem ke svému odbornému zájmu věnovala epigrafickým pramenům, které jsou cenným zdrojem informací o mnoha aspektech fungování obou spolků (zvl. finance či vztah Athén ke spojencům), o nichž literární prameny mlčí. Upozorňuje na obtíže spojené s jejich interpretací, zejména na problematiku dataci mnohých z nich.

Jádrem práce jsou dvě následující rozsáhlé kapitoly, v jejichž paralelně uspořádaných pododdílech autorka postupně probírá oba námořní spolky. Nejprve v obou případech podává nástin historických okolností, za nichž spolky vznikly, a poté se věnuje přímo jejich vzniku a vnitřní organizaci. V dalších částech výkladu sleduje další vývoj obou uskupení v dobovém politicko-vojenském kontextu a změny, k nimž v nich docházelo. V závěru obou kapitol se podrobně zabývá financováním obou spolků. V závěrečném shrnutí pak stručně shrnuje výsledky, k nimž dospěla na základě svého důkladného zkoumání různých aspektů obou spolků. Konstatuje, že i přes mnohé shody, jež zdůrazňovali jak někteří antičtí, tak i novodobí autoři, existuje mezi nimi i řada významných rozdílů ve financování jejich aktivit, ve vnitřní organizaci a zejména ve vztahu ke spojencům - P. Janouchová soudí, že na rozdíl od 1. spolku, který se proměnil v athénskou námořní říši, v níž se spojenci dostali do závislého postavení, „druhý spolek až na malé výstřelky nezneužíval svého postavení na úkor spojenců,

ale snažil se zachovávat principy dané při svém založení a neomezovat autonomii spojenců“ (str. 118).

V závěru práce uvádí autorka seznam vydání nápisů a papyrů a použitou sekundární literaturu; co se týče literárních pramenů, v přehledu najdeme pouze soupis českých překladů, z nichž v textu citovala, originální znění používala z internetového zdroje. Citované úryvky z nápisů jsou překladem autorky.

Autorka ve své práci prokázala solidní znalost příslušných antických pramenů i sekundární literatury, dokázala získané informace kriticky posoudit a vyvodit z nich závěry, které ve své komplexnosti přispívají k poznání shodných rysů i odlišností mezi oběma spolky, neboť v této šíři takovéto srovnání dosud nebylo provedeno, i když některé aspekty vzhledem k šíři tématu pochopitelně zůstaly stranou. Ocenit je třeba zejména ty pasáže, které přinášejí důkladnou analýzu dostupných dokladů o způsobu financování obou spolků.

Celkově je možno říci, že autorka zadané téma zpracovala na solidní úrovni, že dostála požadovaným nárokům. Přesto je však třeba poukázat na různé nedostatky, které jsou převážně formálního rázu a které se v práci objevují nejspíše v důsledku toho, že autorka neměla dostatek času k pečlivé kontrole textu. To se projevuje zejména v relativně četných překlepech, dílem i v gramatických prohřešcích, nejasných a nepřesných formulacích (např. na str. 74 počátek 2. odstavce; na str. 45 na počátku 2. odstavce je uvedeno „badatelé poukazují na to...“ s poznámkou 93, v níž je odkaz na práce několika autorů, avšak posléze text pokračuje „autor dále uvádí...“, takže není jasné, který z nich) či opakování týchž údajů (kupř. na str. 78 se 2. odstavec téměř shoduje s pozn. 188). V textu se též nacházejí nepřilíš četné nedostatky v psaní řeckých jmen, kupř. na str. 25, pozn. 29, je místo Thespií uvedeno *Thespis*, na str. 66 je psáno *poseidíonu* místo *poseideónu*, na str. 83, pozn. 228 je místo *Diodóros* *Diodórus*, na str. 86 zase místo *Karystos* *Kárystos* aj. Někde je nepřesně citován řecký text, např. na str. 69 spojení *nées argyrologésón* se nenachází na žádném z citovaných míst z Thúkýdida a aristotelské *Athénské ústavy*. Nepřesnosti se objevují i v překladu vybraných pasáží z nápisů, např. na str. 85, pozn. 233, slova *mé exeinai méte idiai méte démosiai*... lze přesněji přeložit „ať není dovoleno ani soukromě, ani veřejně...“, tamtéž výraz *hypothemenói* znamená „získat zástavou“, na téže straně v pozn. 234 má být místo „bohu“ „bohyni“. Bylo by rovněž vhodné sjednotit a doplnit citace antických pramenů i sekundární literatury. Odkazy na antické autory a nápisy jsou někdy přímo v textu, jindy v poznámkách, aniž by byla patrná kritéria, podle nichž se tak děje (srv. např. str. 74, kde Thúkýdidés je citován přímo v textu, zatímco Andokidés v poznámkách). Občas se objeví nejednotnost ve zkratkách (Ath. pol. na

str. 69 a pol. Ath. na str. 80) a neúplné citace sekundární literatury, kdy chybějí odkazy na konkrétní stránky (např. str. 69, pozn. 182). Na některých místech by bylo vhodné doplnit odkazy na literaturu (např. na str. 16 k otázce autorství řeči připisovaných Démosthenovi). Práce citované v pozn. 226 na str. 83 by měly být zahrnuty v přehledu literatury, G. Grote je k dispozici v knihovně pod sign. HG 123.

Nedostatek času k důkladnějšímu propracování textu práce se projevuje také v tom, že do některých pasáží, v nichž jsou události popisovány v chronologickém sledu, pronikají tématické aspekty, v důsledku čehož se některé údaje, jež z časového hlediska patří až následujícího oddílu, objevují již v předešlém textu, případně je tomu naopak - např. v oddílu věnovaném dění v letech 377/6 - 359/8 (str. 92 nn.) se hovoří o událostech, které spadají až do následujícího výkladu (str. 98 nn.), věnovaného době mezi lety 358/7 - 338/7 (zvl. str. 96 nn.). V téže pasáži (str. 96) se píše o založení klérúchie v Séstu po roce 366/5 a v následujícím oddíle (str. 98) je v tabulce k roku 354/3 údaj o tom, že „Charés dobývá Séstos, klérúchie“, aniž by bylo vyloženo, co se mezi oběma událostmi událo.

V textu práce se objevují i některá věcně nepřesná či chybná tvrzení. Z nich jen ve výběru uvedme následující: O Xenofóntově spisku *Poroi* lze sotva říci, že „nás informuje ... o době spojenecké války“, neboť s ní souvisí jen v tom, že přináší návrhy, jak stabilizovat touto válkou rozvrácené athénské finance (str. 12 n.). Autorka chybně cituje Hérodota (IX,106) jako doklad pro vznik délského spolku, neboť daná pasáž se vztahuje k přijetí některých ostrovních obcí při pobřeží Malé Asie do řecké protiperské aliance po bitvě u Mykalé (str. 29). V pozn. 78 na str. 42 jsou za úředníky spolku mylně pokládáni athénští soudci, členové rady aj. Aigínu nelze označovat jako „odpadlíka“, neboť byla vojensky donucena stát se členem spolku (str. 59). Ve větě o výměru foru z r. 454/3 není patrné, že zlomek z Kratera se dochoval v díle Stefana Byzantského (str. 63 n.). Chronologicky nejasný je výklad událostí, které předcházely vzniku 2. athénského námořního spolku na str. 81 n. (mj. souvislost spartské výpravy proti Mantineii s ohrožením Théb). Theopompos nemohl citovat Harpokrationa (str. 92). V tabulce na straně 107 se posledně uvedený nápis již netýká doby existence spolku. Závěrem připojuji poznámku k nominálně vyšším nákladům na provoz lodí v době 2. spolku - lze je asi vysvětlit inflací (str. 109).

O diplomové práci P. Janouchové lze konstatovat, že i přes výše uvedené nedostatky splňuje požadovaná kritéria, a lze ji tudíž doporučit jako podklad k obhajobě.

dr. Jan Souček

